

Sheila Heti

Moederschap

Vertaald uit het Engels door Iannis Goerlandt

SIGNATUUR

2018

VOORAF

Drie munten opgooien is een techniek die wordt gebruikt door mensen die de *I Tjing* raadplegen, een orakelboek dat meer dan drieduizend jaar geleden is ontstaan in China. Koningen gebruikten het in tijden van oorlog, en gewone mensen gebruikten het als hulp bij levensproblemen. Door zesmaal achtereenvolgens drie munten op te gooien wordt er één van vierenzestig beelden verkregen, en een begeleidende tekst licht hun betekenis toe. Confucius, een van de belangrijkste commentatoren van de *I Tjing*, zei dat als hij vijftig jaar de tijd had, hij die zou wijden aan de studie ervan. De oorspronkelijke tekst van de *I Tjing* is poëtisch, compact, uiterst symbolisch, op complexe wijze systematisch, diep filosofisch, kosmologisch in zijn reikwijdte, en notoir esoterisch.

In de bladzijden die volgen worden drie munten gebruikt; een techniek geïnspireerd op de *I Tjing*, maar niet de eigenlijke *I Tjing*, die iets anders is.

NOG MEER VOORAF

In dit boek zijn alle resultaten van het opgooien van munten
het resultaat van het opgooien van echte munten.

MOEDERSCHAP

Ik bezag de wereld vaak van een grote afstand, of ik bezag hem helemaal niet. Op elk moment vlogen boven mijn hoofd vogels die ik niet zag, waren er wolken en bijen, het ruisen van menige bries, de zon op mijn huid. Ik leefde alleen in de grijzige, ongevoelige wereld van mijn geest, waar ik alles probeerde te beredeneren en niet tot conclusies kwam. Ik wenste dat ik de tijd had om een wereldbeeld te vormen, maar er was nooit genoeg tijd, en ook: wie er wel over beschikte, leek dat al van heel jongs af aan te doen – niemand begon pas op zijn veertigste. Literatuur was het enige, wist ik, waar je op je veertigste nog mee kon beginnen. Was je veertig, en je begon ermee, dan kon men je nog jong noemen. In alle andere dingen was ik oud, alle boten lagen ver weg, ver van de kust af en terwijl ik nog steeds de kust probeerde te bereiken, had ik nog niet eens mijn boot gevonden. Het meisje dat toen bij ons logeerde – twaalf was ze – opende mijn ogen voor mijn eigen beperkingen zoals niemand dat ooit eerder had gedaan: mijn zwakheid, mijn gehoorzaamheid, mijn onbeduidende rebelsheden; maar bovenal mijn onwetendheid en sentimentaliteit. Toen ik 's ochtends de woonkamer binnenkwam, lag er een halve hotdog op tafel. Ik noemde die een banaan. Op dat ogenblik wist ik dat ik te oud was voor deze wereld, dat zij op volstrekt natuurlijke wijze boven me uit was gestegen, en dat zou blijven doen. Het grijzige, modderige landschap van mijn geest omvormen tot iets vast en concreets, iets volstrekt los van mezelf, iets wat helemaal niet ik was, was mijn

enige hoop. Ik wist niet wat die vaste hoedanigheid zou zijn, of welke vorm die zou aannemen. Ik wist alleen dat ik een machtig monster moest scheppen, omdat ikzelf zo'n zwak monster was. Ik moest een monster scheppen los van mezelf, dat meer wist dan ik, dat een wereldbeeld had, en dat zulke eenvoudige woorden niet fout zei.

~

*Aan een bureau drie munten opgooien. Twee- of driemaal kop:
ja. Twee- of driemaal munt: nee.*

Is dit boek een goed idee?

ja

Is nu een goede tijd om eraan te beginnen?

ja

Hier, in Toronto?

ja

Dus er is niets om me zorgen over te maken?

ja

Ja, er is niets om me zorgen over te maken?

nee

Moet ik me zorgen maken?

ja

Waar moet ik me dan zorgen over maken? Over mijn ziel?

ja

Zal lezen mijn ziel helpen?

ja

Zal stil zijn mijn ziel helpen?

ja

Zal dit boek mijn ziel helpen?

ja

Dus ik doe alles juist?

nee

Pak ik mijn relatie verkeerd aan?

nee

Is het verkeerd van me om het lijden van anderen te negeren?

nee

Is het verkeerd van me om de wereld van de politiek te negeren?

nee

Is het verkeerd van me om niet dankbaar te zijn voor het leven dat ik heb?

ja

En voor de dingen die ik ermee kan doen, met alle tijd en voorspoed die ik heb?

nee

Met mijn specifieke zijn?

ja

Is de tijd om te piekeren over mijn specifieke zijn voorbij?

ja

Is nu een goede tijd om te gaan nadenken over *de ziel van de tijd*?

ja

Heb ik alles wat nodig is om te beginnen?

ja

Begin ik bij het begin en ga ik helemaal door tot het einde?

nee

Doe ik gewoon waar ik zin in heb, en brei ik het later wel allemaal aan elkaar?

nee

Begin ik bij het begin, zonder te weten wat er hierna komt?

ja

Is dit gesprek het begin?

ja

En hoe zit het met die rolletjes gekleurde tape die Erica voor me heeft gekocht? Hebben die ook ergens nut?

nee

Laat ik ze gewoon daar liggen en kijk ik ernaar?

nee

Geef ik ze aan haar terug?

nee

Leg ik ze ergens uit het zicht?

ja

In de kast?

ja

Het zal erg moeilijk zijn om niet over mezelf, maar over *de ziel van de tijd* na te denken. Ik heb zo weinig ervaring met nadenken over *de ziel van de tijd*, en zoveel ervaring met nadenken over mezelf. Maar alle begin is moeilijk. De woorden *de ziel van de tijd* draag ik al met me mee sinds Erica en ik enkele maanden geleden met oud en nieuw naar New York zijn geweest. Ik zat er ook mee in mijn hoofd vlak voor ons vertrek, weet ik nog. Ik herinner me nog dat ik het haar in detail stond uit te leggen op het metroperron. We logeerden in het appartement van Walter en Teresa. Ze waren voor de kerst bij familie. Ik moest overgeven die nacht, in hun toilet. Te veel gedronken. Maar op het perron stonden we veel eerder die dag. Was het 31 december?

nee

Wat raar; ik herinner me niet dat het koud was, en ik herinner me niet dat ik een jas droeg. Was het 1 januari?

nee

30 december?

nee

Was het tijdens een totaal andere reis?

ja

Ik denk van niet. Ik was Erica aan het uitleggen wat dat was, *de ziel van de tijd*, hoe wij als individuen geen ziel hebben, maar een soort gemeenschappelijke ziel ervaren die of aan de tijd toebehoort of zelf de tijd is, of anders dat onze levens – *wijzelf* – de ziel van de tijd zijn. Ik was niet helemaal zeker welk van de twee het was. Het idee was nog erg pril, en dat is het nog steeds. Zij was dolenthousiast, en ik vond de gedachte dat mijn ziel niet mijn eigendom was ontzettend troostend: of mijn leven was een uitdrukking van de ziel van de tijd, of mijn ziel zelf was de tijd. Ik weet niet of ik dat goed zeg. Klopt het zo?

nee

Nee, nee. Ik hoop dat ik beter zal begrijpen wat ik bedoelde daar op dat metroperon, en waarom mijn goede vriendin Erica zo enthousiast was. Dat wordt mijn uitdrukkelijke doel, mijn oogmerk of voornemen, om dit te schrijven: om te begrijpen wat dat betekent, *de ziel van de tijd*, of om het mezelf uit te leggen. Is dat een goed uitgangspunt voor dit boek?

nee

Is het te beperkt?

ja

Kan ik er *de ziel van de tijd* bij betrekken?

nee

Mag ik je verraden?

ja

Dan wordt dat heel zeker waar dit boek deels over zal gaan. Misschien had ik niet moeten zeggen dat ik het *mezelf* wil

uitleggen, maar wel dat ik het aan *andere mensen* wil uitleggen. Is dat beter?

nee

Het wil *belichamen* in plaats van het *uit te leggen*?

ja

Ik heb hoofdpijn. Ik ben zo verschrikkelijk moe. Ik had geen dutje moeten doen. Maar als ik geen dutje had gedaan, zou ik nog chagrijniger zijn dan ik nu al ben, toch?

nee

~

Vandaag moest ik huilen toen Miles de deur uit zou gaan. Toen hij vroeg waarom, zei ik dat het was omdat ik *niets te doen* had. Hij zei: *Je bent schrijver. Je hebt het Bonjour Philippine-boek, je hebt het I Tjing-boek ... en je hebt het Simone Weil-boek. Waarom werk je niet aan een daarvan?* Hij aarzelde voordat hij het boek over Simone Weil noemde, omdat het zijn idee was geweest dat ik over de ideeën van Simone Weil zou schrijven, en al sinds het moment waarop hij het had geproefd, een paar weken geleden, zat dat zowel hem als mij dwars: de gedachte dat hij mij een idee voor een boek aan de hand had gedaan. In eerste instantie had ik het meteen en totaal verworpen, maar tegen de middag begon ik aan een boek over Simone Weil. Miles stuurde me die middag een sms om te vragen of ik me al wat beter voelde, en belde me een paar uur later op met dezelfde vraag. In feite is hij het om wie ik bezorgd zou moeten zijn, en niet hij die om mij bezorgd moet zijn, want hij is degene die net een nieuwe baan heeft en geen tijd heeft om te studeren. Of niet soms?

nee

Is het fair dat we allebei bezorgd zijn om de ander?

ja

Ik kan het voor mezelf ook nooit goed doen.

~

Vandaag maakte ik rond het middaguur een ritje buiten de stad met mijn vader. Ik probeerde te beslissen of ik in juni al dan niet drie weken naar New York zou gaan. Teresa had gezegd dat zij en Walter er niet zouden zijn en dat ik als ik wilde hun appartement mocht gebruiken. Na veel beraad besloot ik te kiezen voor hetgeen waar ik me nu meteen beter en vanbinnen warmer bij zou voelen, en dat was hier blijven. Toen ik nadien thuiskwam deed ik een dutje. Ik werd met een goed gevoel wakker en ging gewoon wat zitten nadenken op de paarse bank in de slaapkamer. Ik heb het al zo lang uitgesteld om aan een nieuw boek te beginnen, maar nu Miles lange dagen werkt dringt de keuze zich op: er voor de verandering even tussenuit knippen naar New York en plezier hebben, of *schrijver zijn*, zoals hij dat noemde – zoals hij me eraan herinnerde dat dat is wat ik ben. Ik wilde hem zeggen dat ik niet het soort schrijver ben dat op haar kamer zit te schrijven, maar ik deed het niet. Ik herinner me hoe hij me laatst zei dat zodra een schrijver *een interessant leven* begint te leiden, hun schrijven daar altijd onder lijdt. Mijn antwoord was toen: *Jij wilt gewoon niet dat ik een interessant leven leid!* Klinkt dat nog na in zijn oren?

ja

Heb ik hem daarmee gekwetst?

ja

Zal hij het op een dag gewoon vergeten?

nee

Moet ik vanavond zeggen dat het me spijt?

ja

~

Miles en ik hadden een leuke avond gehad, en toch zei ik hem dat het me speet van die opmerking, en dat ik niet naar New York zou gaan om drie weken in het appartement van Walter en Teresa te logeren. Hij zei: *Ik kan me niet vinden in de waarden waar jij altijd mee komt aanzetten uit New York.* Ik houd van hem. Hij heeft net het water ververst van de vaas met de lelies die hij vorige week voor me heeft gekocht. Ze waren aan het verwelken, die lelies op mijn bureau, en ik had het niet eens gemerkt. Buiten speelt de ijscowagen zijn droeve wijsje, en ik ben wat aangeschoten door de wijn die ik eerder vanavond heb gedronken. Ik voel me best goed. Doet het er eigenlijk toe hoe ik me voel?

nee

Nee, nee. Ik dacht al van niet. Zoveel gevoelens op één dag. Dat is duidelijk niet het roer – niet het orakel – niet waarmee je je leven richting kunt geven, niet de kaart. Ook al is er steeds die verleiding. Waar kun je je leven beter richting mee geven? Je waarden?

ja

Je plannen voor de toekomst?

nee

Je doelen op artistiek vlak?

nee

De dingen die de mensen om je heen nodig hebben, ik bedoel: de dingen die de mensen van wie je houdt nodig hebben?

ja

Zekerheid?

nee

Avontuur?

nee

Alles wat staat voor ziel, diepgang en ontplooiing?

nee

Alles waar je gelukkig van wordt?

ja

Dus je waarden, geluk, en de dingen die de mensen om je heen nodig hebben. Dat zijn de dingen aan de hand waarvan je je leven richting moet geven.